

Hasan Ağabeyin Ardından

Hulûsi Akar*

Gidenlerin ardından konuşmak, yazmak her zaman zor olmuştur. Yazarken anılar, yaşanmışlıklar beyninizde bir fırtına olur ve sizi alır, geçmiş günlere götürür. Doğmak, ölmek içindir elbet ama arkada kalanlar için bunu kabullenmek çok da kolay değildir. İşte bu yazı, böyle bir halet-i ruhiyeyle kaleme alındı.

2018'in Mart ayında, mübarek üç ayların başlangıcında bir vefat haberiyle sarsıldık. Sarsıldık çünkü Hakk'a yürüyen kişi yalnızca ailesi için kıymetli olan bir evlat, bir baba, bir eş değil, milletinin bağrında yetişmiş ve yine milletinin gönlünde nadide bir yer edinmiş kıymetli bir vatan evladıydı. Sarsıldık çünkü kaybettiğimiz; bir fani olmanın ötesinde, has bir fikir, asil bir ruh, dimdik bir duruşun ete kemiğe bürünmüş haliydi.

Mart ayında vefat eden Hasan ağabeyi tanıdığımda ikimiz de çok gençtik; ben henüz 24 yaşındaydım. Anadolu'nun kadim şehirlerinde doğmuş ağabey, kardeş olarak ülkesine hizmet etme heyecanı ile birbirimize yoldaş olduk. Dünyayı ve Türkiye'yi sağlıklı okuyabilen, vizyoner, ufku açık, namuslu bir bürokrattı Hasan ağabey ve genç yaşında ondan çok şey öğrendim.

Hasan ağabey kendini 68 kuşağından olarak tanımlardı. Ama ardından hemen, "68 kuşağı tabirinden eski marksist ve asi gençlik anlaşılsa da biz çizginin sağında ve merkezde bulunuyorduk." diye eklerdi. Gerçekten de o Mülkiye'nin en hareketli döneminde öğrenciydi. O dönemde Siyasal Bilgiler Fakültesi, solun kalesi niteliğindedi ve Fikir Kulüpleri Federasyonu çok etkindi. Hasan ağabey, o dönemde de özgürlükçü-demokrat bir çizgideydi ve koşullar çok da elverişli olmamasına rağmen arkadaşlarıyla beraber Hür Düşünce Kulübü'nü kurmuştu. Bu toplulukta çok verimli çalışmalar yapmış ve üretken yayın hayatına daha o dönemde başlamıştı. Okulu adeta bir parlamentoya çevirmişlerdi ve kıymetli bir fikir iklimi oluşturmuşlardı.

Hasan ağabeyin hep siyasetçi ve idareci yönü öne çıkarılmıştır ama sanata olan yoğun ilgisini ve rafine zevklerini çok az insan bilir. Öğrenciliğinde dahi musiki geceleri düzenleyen bir Türk müziği aşığıydı o. Bu konuda derin malumatı vardı ve bir milleti millet yapan, bir toplumu ileri bir toplum yapan şeyin sanat olduğunun bilincindedi.

Hasan ağabey; gençliğinden beri vatansever, özgürlükçü, demokrat bir çizgide olmuştur. Siyasi tavrının halkın hissiyatıyla benzeştiğini söyler ve kendisini aynen şu şekilde tanımlardı: "Ben hayatımın hiçbir döneminde çok muhafazakâr olmadım. Tam da halkımın büyük çoğunluğu gibi düşündüm. Bizim halkımız, millî ve manevî değerler konusunda muhafazakârdır ama hür düşünceli ve demokrattır. Ekonomide ve siyasi alanda liberaldir. Vatanseverlik bakımından milliyetçidir fakat asla ırkçı ve ayrımcı değildir. Sosyal konularda bassastır ve toplumsal dayanışma duygusu güçlüdür." Gerçekten de o Türk milletinin düşüncelerinin, hassasiyetlerinin, duygularının adeta tek insanda cisimleşmiş haliydi.

Hasan ağabeyin hayatına baktığınızda göreceğiniz ilk şey, kesintisiz bir devlet hizmetidir. Aşkla, şevkle devletine hizmet etmiştir; çünkü ona göre devlet, milletinin hizmetkâ-

(*) Milli Savunma Bakanı.

rıydı ve dâhi bu coğrafyada devleti güçsüz olan milletler yaşayamazlardı. Bu inançla en alt kademesinden başladığı devlet hizmetinin her kademesinde vazifesini en yüksek başarıyla sürdürmüş, müsteşarlığa, bakanlığa kadar yükselmiş; ama hangi makamda olursa olsun milletinden, vatandaşından kopmamıştır.

Hayatı mücadeleyle geçti Hasan ağabeyin. Bir yandan devlet düşmanlarıyla mücadele etti, bir yandan da milletini hakir gören devletlülere haddini bildirdi. Bu toprağın insanlarına karşı ne kadar güler yüzlü, hoşgörülü ve naifse; devlet ve millet düşmanlarına karşı o kadar şedit, sert ve tavizsizdi.

Anadolu'nun farklı mizaçları, farklı dünya görüşlerini meczeden Anadolu ruhunu özümsemişti. Farklılıkları ayrışma sebebi olarak görmezdi. Farklılıklar, ona göre zenginlikti ama kesinlikle ayrışma vesilesi değildi. Farklılıklar onun için bir olmanın önünde bir engel değildi, bütün ömrü boyunca etnik ayrılıkçılığın karşısında yıkılmaz bir bent gibi durdu.

Bir sevgi insanıydı. Yunus Emre'nin "Gelin tanış olalım / İşi kolay kılalım / Sevelim, sevelelim / Dünya kimseye kalmaz" deyişini, Hasan ağabey adeta şiar edinmişti. Siyaset ve idare etme tarzının merkezinde insan sevgisi ve insana temas vardı. Hatta kendisi bu tarzını nüktedan bir dille, "Efendim, bendeniz bildiğiniz gibi bir vakitler öpüşme ve el sıkışma şampiyonu idim. Siyaseti halka yakın şekilde yapma ekolününün başta gelen temsilcisi olarak bulunuyordum." diyerek ifade etmiştir.

Hukukun üstünlüğünün en hararetli savunucularındandı. Keyfi uygulamalara, dayatmalara, üstünlerin hukukuna karşı cansiperane bir mücadele verdi; bu yolda bedeller ödedi. Güçler ayrılığı ilkesinden hareketle yargıçların kendilerini hukukun üstünde görmesine ve kendi alanının dışına müdahale etmesine karşıydı. Yargının, siyasetin alanını daraltmasının yanlış olduğunu savunurdu.

Darbe rüyası görenlerin karşısındaydı, 28 Şubatçıların ve halkın değerlerine hasım

olanların karşısındaydı. Kısacası halkın hislerinin tercümanıydı. Kıymetli bir bürokrattı ama bürokratik oligarşinin hep karşısında oldu. Oturdıkları koltukları, halkı hakir görme vesilesi kılanların korkulu rüyasıydı.

Tüm ömrü boyunca egemenliğin halka ait olduğuna inandı ve halk egemenliği ilkesinin yılmaz savunucusu oldu. Gücünü halktan almayan her türlü akımın karşısında oldu. Konjonktür ve şartlar ne olursa olsun korkmadı, susmadı. "Demokrasi" dedi. "Halkın gücünün üzerinde güç yoktur" dedi. Halkın kendi kendini yönetebileceğine inananlara, halka vasilik yapma hevesinde olanlara karşı Anadolu'nun gür sesi oldu. Ses çıkarmanın cesaret istediği dönemlerde hiç susmadı. 28 Şubat sürecinde, demokrasi karşıtı odaklara karşı "Halkın üzerine kendilerine emanet edilen silahları çevirmek isterlerse tankların üzerine çıkarırım." diyecek kadar cesurdu. Nitekim 15 Temmuz'da yaşına ve sağlık problemlerine rağmen, millete diz çöktürmek isteyen hainlerin karşısında kendisine yakışır bir yüreklilikle durdu.

Darbelere ve demokrasi karşıtı hareketlere karşı olması, onu milletin ordusuna ve askerine karşı düşman olanlardan yapmamıştı. Tam tersi o, Türk ordusunun binlerce yıllık gelenekleriyle peygamber ordusu olduğunun bilincinde olan yerli ve millî bir mütefekkir. Darbe karşıtlığı kisvesiyle Türk ordusuna düşmanlık edenlerden değildi. Her daim milletin hizmetinde olan güçlü Türk ordusunun sevdalısı oldu. Hasan ağabeyin Türk ordusuna bakışı, "Ben bir milliyetçi ve vatansever Türk aydını olarak ordumu ve askerimi çok severim ve 'Peygamber Ocağı' olarak görürüm." ifadelerinde ortaya çıkmıştır.

Hasan Celâl Güzel demokrasi kavramını özümsemiş bir münevverdi ve bu konuda aydınımızın yaşadığı kafa karışıklığının pençesine düşmemişti. Maalesef ülkemizde aydın olarak lanse edilen bir grup, demokrasi ve vatanseverliği birbirine zıt ve alternatif kavramlar olarak yorumlamış; Türk insanına "ya demokrat olacaksın ya vatansever" gibi hastalıklı bir fikri dayatmıştır.

Hâlbuki siyaset bilimi literatüründe demokrasi ve vatanseverlik birbirinin alternatifi kavramlar olarak ele alınmamıştır. Demokrasi ve vatanseverlik birbirini tamamlayan kardeş kavramlardır. Hem vatanın ve milletin bölünmez bütünlüğünü savunup hem de demokrasiyi, kişi hak ve hürriyetlerini savunabilirsiniz. İşte Hasan Celâl Güzel bunun bilincinde hem demokrat hem de vatansever bir Türk münevveriydi. O bir köşe yazısında, “*Vatanseverlerin demokrat, demokratların da vatansever olduğu bir Türkiye’yi özleyorz.*” diyordu. Bütün özelemleri Türk milleti içindi.

Hasan Celâl Güzel bir vizyon insanıydı. Türkiye’nin çağ atladığı, dışa açıldığı, dünyayla rekabet edebilir bir üretim sistemine geçişin temellerinin atıldığı dönemde onun izleri vardır. Başbakanlık Müsteşarlığı ve Bakanlık yaptığı dönem, Türkiye’nin çağ atladığı, sosyo-ekonomik olarak gelişmiş ülkeleri yakalamak için kritik ve cesur adımların atıldığı bir yükselme çağıdır. O dönemde atılan adımlara yönelik eleştirilere, yıpratma çabalarına göğsünü siper eden bir cesaret timsalidir Hasan ağabey.

Hasan ağabey, aynı zamanda bir akademi insanıydı. İlme, fikre çok kıymet verirdi. Nitekim 1994 yılı sonunda kurduğu Yeni Türkiye Stratejik Araştırma Merkezi adeta bir okul haline gelmiş; yayın hayatına kazandırdığı Yeni Türkiye isimli 2 aylık akademik dergi de Türk fikir hayatına yön veren çok kıymetli bir mecra olmuştur. Bu dergide yedi bin beş yüze yakın akademik makale yayınlanmış, her biri alanında uzman kalemlerce hazırlanan bu makaleler, fikir dünyamıza yeni bir vizyon kazandırmıştır.

O, yayınlarıyla da her daim doğduğu topraklara hizmet etme idrakinde olmuştur. Sözde Ermeni Soykırımı iddialarını akademik platformda çökerten yayınlara öncü olmuş, etnik teröre karşı millî birlik anlayışını tahkim eden yayınlarda yine onun imzası yer almıştır. Türkiye düşmanlarına karşı yayınladığı ve yayınlanmasına öncülük ettiği eserler kesinlikle popülist, hamasi ve ajitatif bir içe-

riğe sahip olmamış, akademik ölçüler içinde kalarak kaliteli eserlerle mücadelesine hayat vermiştir.

Hasan ağabey, Türk dünyası sevdalısıydı; Türk’ün yaşadığı her yeri kendi diyarı bellemişti. Kırım Türkü’nün sürgün acısını bünyesinde hisseder, Kazak Türkleri’nin kültürel hayatına akademik bir perspektifle ışık tutardı. Kerkük’le dertlenir, Balkanlarda hayat enerjisi bulurdu. Suriye’de iç savaş başladığında gözü kulağı Suriye Türkmenlerindeydi. Editörlüğünü yaptığı “Türkler” isimli 21 ciltlik ansiklopedisi, Türk’e dair akademik ilgiye sahip olan herkesin başucu eseri olmuştur.

Bir ahlâk timsaliydi. 2013’te kaleme aldığı “Meğer Ben Ne Enayiymişim” başlıklı yazısı, hayat felsefesinin özeti niteliğindedir. Beytülmal, onun için kutsaldı. Ailesinden bu terbiyeyi almıştı. Çalışma hayatında bir gün bile izin kullanmamıştı. Üzerinde ‘T.C. Hükümeti’ yazan kurşun kalemleri, silgileri ve kâğıtları, Hazreti Ömer misali sadece resmî hizmetlerde kullanmıştı. Çocukları, devlet malına ellerini dahi sürmemişti. Gözü gibi baktığı çocukları, babalarının bakanlığı döneminde okullarına toplu taşımayla gitmişti. Hasan ağabey, idarecilik ve siyaset hayatında hiç lojmanda oturmamış, hiçbir hediye kabul etmemişti. Ona göre siyasete zengin girilir, fakir çıkılırdı; şiarı buydu. Ömrünün sonuna gelirken en kıymetli mülkü kitaplarıydı. Bu durumdan da hiçbir zaman şikâyetçi olmadı. Hep hamdetti.

Hasan ağabeyin vefatı kıymetli bir şiiri hatırıma getiriyor:

“Gideriz nur yolu izde gideriz.

Taş bağırdı sular dizde gideriz.

Bir gün akşam olur biz de gideriz.

Kalır dudaklarda şarkımız bizim.”

Hasan ağabeyin şarkısı dudaklarda, idealleri zihinlerdedir.

Ruhu şad, kabri nur, mekânı cennet olsun.